

การจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืน ของสถานประกอบการ จังหวัดปทุมธานี

Sustainable Safety Management in the Enterprises, Pathumthani Province



กมลพร กัลยาณมิตร

Kamolporn Kalyanamitra

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkokthonburi University Thailand

Email: kramonporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี และการสัมภาษณ์นายจ้างหรือผู้ประกอบการในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นายจ้างส่วนใหญ่ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีพฤติกรรมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ในระดับดี ทั้งนี้ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานมีทักษะ และความรู้ จะมีลักษณะการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานมากกว่าลูกจ้างที่ไม่มีทักษะและความรู้ในงานที่ปฏิบัติ ในขณะที่ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในลักษณะงานที่เสี่ยงอันตราย จะมีลักษณะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานน้อยกว่าลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในลักษณะงานที่ไม่เสี่ยงอันตรายและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

คำสำคัญ: การจัดการความปลอดภัยในการทำงาน; สถานประกอบการ

Abstract

This research article have the purpose: 1) To study the sustainable safety management in the enterprises, Pathumthani province. 2) To study the implementation of labor protection and safety measures in the enterprises, Pathumthani province 3) To study the problems and obstacles in sustainable safety management in the enterprises, Pathumthani Province.

The researcher collected the primary data using a questionnaire for the sample of employees working in small and medium enterprises in Pathumthani province, and interviewed employers or entrepreneurs in small and medium enterprises. In addition, secondary data was collected from related documents. Statistics used in data presentation are frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and analyze qualitative data by content analysis.

The research found that most employers in small and medium enterprises have behavior in compliance with the Labor Protection Act, and the safety of the work of the Department of Labor Protection and Welfare, Ministry of Labor and Welfare Employees who work in skilled jobs. And knowledge will be more likely to follow the Labor Protection Act than unskilled workers, and knowledge in the workplace, while employees work in dangerous jobs. It is less common for employees to work under non-hazardous conditions, and employees who work under the Labor Protection Act.

Keywords: Sustainable; Safety Management; Enterprises

บทนำ

ความสามารถในการผลิตของสถานประกอบการทั่วประเทศส่วนใหญ่ ประสบปัญหาทางด้านความปลอดภัยของแรงงาน รวมถึงมาตรการคุ้มครองแรงงาน ที่นอกเหนือจากปัญหาขาดการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะความชำนาญในการทำงาน จำนวนลูกจ้างทั่วราชอาณาจักรที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย อันเนื่องมาจากการทำงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า จำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน โดยจำแนกตามความร้ายแรงนั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง โดยลักษณะการประสบอันตรายที่เกิดขึ้น ได้แก่ การตกจากที่สูง การหกล้มหรือลื่นล้มอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง พังทับวัตถุหรือสิ่งของพังทลายหรือหล่นทับ วัตถุหรือสิ่งของกระแทกหรือชนวัตถุหรือสิ่งของหนีบหรือดิ่ง วัตถุหรือสิ่งของตัดหรือบาดหรือตีแทง วัตถุหรือสิ่งของหรือสารเคมีกระเด็นเข้าตา การประสบอันตรายจากการยกหรือเคลื่อนย้ายของหนัก การประสบอันตรายจากท่าทางการทำงาน อุบัติเหตุจากยานพาหนะ อันตรายจากวัตถุหรือสิ่งของระเบิด อันตรายจากไฟฟ้าช็อต อันตรายจากผลจากความร้อนสูงหรือสัมผัสของร้อน อันตรายจากผลจากความเย็นจัดหรือสัมผัสของเย็น การสัมผัสสิ่งมีพิษหรือสารเคมี อันตรายจากรังสี อันตรายจากแสง โรคที่เกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงานตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และอันตรายอื่นๆ ทั้งนี้ในด้านของประเภทกิจกรรมที่มีลูกจ้างประสบอันตรายมากที่สุดคือกิจการด้านการก่อสร้าง รองลงมาคือกิจการด้านการผลิตเครื่องดื่ม หนอมอาหาร และกิจการการหล่อหลอม การกลึงโลหะ โดยเหตุการณ์ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการทำงานส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุของการขาดทักษะความรู้ในงานที่ทำ หรือลักษณะการใช้เทคโนโลยีที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งมีสาเหตุมาจากการที่นายจ้างละเลยกิจกรรมการป้องกันอันตราย ตลอดจนการขาดการดูแลอย่างทั่วถึงจากหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในด้านการรักษาความปลอดภัย และอาชีวอนามัย

จากเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยในการทำงานของแรงงาน รวมถึงการขาดการป้องกันในการทำงานดังกล่าว จึงมีผลต่อการตื่นตัวถึงการคำนึงถึงความจำเป็นของแรงงานที่จะต้องได้รับการดูแล ตลอดจนการได้รับความคุ้มครองจากผู้ประกอบการ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของกฎหมายแรงงานทั้งนี้การตื่นตัวในเรื่องของกฎหมายที่จะนำมารองรับการคุ้มครองแรงงานนั้น ได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ในช่วงของการพิจารณาวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 เป็นต้นมา ภายใต้การปกครองของรัฐบาลในยุคนั้นมีการนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน และร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2514 แต่ด้วยเหตุการณ์บ้านเมืองช่วงนั้นที่เกิดการปฏิวัติ เป็นผลทำให้ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ต่อมาได้มีความพยายามชี้แจงถึงความสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยนักวิชาการ จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบ และออกประกาศของคณะคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2515 ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และแรงงานสัมพันธ์ ขึ้นมาบังคับใช้ ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติบางส่วน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจนเป็น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 สิงหาคม

พ.ศ. 2541 ทั้งนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานนี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะครอบคลุมการคุ้มครองแรงงานหลายประการมากขึ้น อาทิ การกำหนดสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างและนายจ้าง มีการให้ความสำคัญกับเวลาการทำงาน วันหยุด วันลา การใช้แรงงานหญิง การใช้แรงงานเด็ก สวัสดิการ ข้อกำหนดเรื่องกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง การพักงาน การจ่ายเงินทดแทน เป็นต้น

อย่างไรก็ดีในปัจจุบันก็ยังพบปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านของพฤติกรรมของนายจ้างที่ละเลยต่อการปฏิบัติการการคุ้มครองแรงงาน มีการใช้แรงงานที่มีคุณภาพไม่เพียงพอต่อลักษณะของงาน อันเป็นผลมาจากการขาดความรู้ ทักษะและความชำนาญ โดยเฉพาะลักษณะของงานที่ต้องใช้แรงงานเครื่องจักรและเทคโนโลยีอันทันสมัยเข้ามาใช้ในการผลิต รวมถึงเหตุการณ์ต่างๆ อันเกิดจากการทำงานที่ผิดพลาดจากสภาวะแวดล้อมในการทำงาน อันเป็นผลทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้แรงงานซึ่งความรับผิดชอบและการป้องกันดังกล่าวต้องการความร่วมมือทั้งจากทางผู้ประกอบการ และภาครัฐ ซึ่งในส่วนของภาครัฐนั้นจำเป็นที่จะต้องเร่งพิจารณาข้อเรียกร้องต่างๆ จากผู้ใช้แรงงานเพื่อจะได้นำเข้าสู่การแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานให้มีความครอบคลุมมากขึ้น จากข้อมูลและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั่วราชอาณาจักร เช่น จังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่จำนวนมาก และมีนิคมอุตสาหกรรมอยู่หลายแห่ง ทั้งนี้ มีข้อมูลจำนวนผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า จำนวนลูกจ้างที่ประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามความร้ายแรงนั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยการทำงาน of สถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการจัดการความปลอดภัยในการทำงานแบบยั่งยืน

การจัดการความปลอดภัยในการทำงานแบบยั่งยืนเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานโดยองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้ประกอบอาชีพให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างปลอดภัย ปลอดภัย มีสภาวะที่สมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้กิจกรรมที่ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานจะรวมอยู่ในรูปแบบการให้บริการด้านอนามัย (Occupational Health Services: OHS) ซึ่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ได้ให้คำนิยามไว้ใน ILO convention 161 หมายถึง บริการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรับผิดชอบในการให้คำแนะนำแก่นายจ้าง คนงาน และตัวแทนนายจ้างและตัวแทนคนงานในสถานประกอบการตามข้อกำหนด เพื่อการจัดตั้งและคงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะอันจะนำไปสู่การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขสภาพงานให้เหมาะสมกับความสามารถทางร่างกายและจิตใจของคนงาน ทั้งนี้การบริการดังกล่าวอาจจัดทำโดยผู้ที่มีวิชาชีพ อาชีวอนามัย ซึ่งจะเป็นคนเดียวหรือเป็นส่วนหนึ่งของแผนกบริการโดยเฉพาะ ซึ่งอยู่ในสถานประกอบการเอง หรือมาจากหน่วยบริการข้างนอกเข้าไปทำในสถานประกอบการก็ได้ ในด้านของกิจกรรมการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จะครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. กิจกรรมการค้นหาและประเมินความเสี่ยงจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน

2. การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม
3. การแนะนำเรื่องการวางแผน การจัดองค์กร และการออกแบบสถานที่ทำงาน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรมปรับปรุงการทำงาน
5. การให้คำแนะนำด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย
6. การเฝ้าระวังสุขภาพ
7. การส่งเสริมการปรับสภาพงานให้เหมาะสมกับคนงาน
8. การช่วยเหลือด้านการรักษาโรคจากการทำงานและการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน
9. การให้ความรู้ การอบรม และบริการข้อมูลข่าวสาร
10. การจัดการปฐมพยาบาล
11. การสอบสวนและวิเคราะห์อุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน

พบว่าบริการนั้นครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการบาดเจ็บ และการเจ็บป่วยจากการทำงาน การควบคุมปัจจัยที่อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บและเจ็บป่วย การรักษาและการฟื้นฟูสุขภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การบริการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ควรให้มีการจัดเก็บบันทึกข้อมูล

ต่างๆ ของกิจกรรมการให้บริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เพื่อส่งเสริมให้บริการต่างๆ เป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของการบริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาด้านความปลอดภัย

การศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุและความปลอดภัย ได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลากหลายสาขาวิชา เช่น สาธารณสุขศาสตร์ วิศวกรรมอุตสาหกรรม จิตวิทยาอุตสาหกรรม มาเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้เพราะผลเสียที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุมีผลต่อสิ่งมีชีวิต ทรัพย์สิน และความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องพยายามหาวิธีการในการลด ป้องกัน หรือจัดการกับอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งอุบัติเหตุส่งผลกระทบต่อผลิตภาพ (Productivity) การทำงานอีกด้วย ทั้งนี้ในสาขาจิตวิทยาความปลอดภัย จึงมีแนวความคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุและความปลอดภัยดังต่อไปนี้ (Kaejornphan, 2005)

1) ทฤษฎีความโน้มเอียงในการเกิดอุบัติเหตุ (The Accident Proneness Theory) เป็นแนวความคิดทฤษฎีแรกเริ่มและรู้จักกันดีในหมู่นักสนใจเรื่องอุบัติเหตุ โดยทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าบุคคลบางคนมีแนวโน้มที่จะประสบอุบัติเหตุมากกว่าบุคคลอื่น อันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Behavior) ในการทำงานของเขา เช่น ประมาท เลินเล่อ มักง่าย เป็นต้น

2) ทฤษฎีเป้าหมาย ความอิสระ และความตื่นตัว (The Goal-Freedom-Alertness Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึง บรรยากาศที่ไม่เหมาะสมในการทำงานจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะนำไปสู่พนักงานขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ถ้าหากมีการจัดการให้บรรยากาศในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุลงได้

3) ทฤษฎีการปรับตัวและความเครียด (The Adjustment-Stress Theory) ทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญต่อบรรยากาศของงาน โดยจะมีความเชื่อว่าบุคคลที่ต้องทำงานภายใต้ความเครียด (Stress) หรือความกดดัน (Pressure) มักจะมีแนวโน้มที่จะเกิดอุบัติเหตุสูงกว่าบุคคลที่ไม่ต้องทำงานภายใต้ความเครียด โดยบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานของบุคคลอาจจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สี แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิ หรือสิ่งแวดล้อมทางจิตใจ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ลักษณะของร่วมงาน ตั้งแต่หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนผู้บังคับบัญชาที่ไม่เหมาะสม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษา ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับการจดทะเบียนโดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีจำนวน 22 แห่ง และขนาดย่อมจำนวน 419 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับการจดทะเบียนโดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสถานประกอบการขนาดกลาง จำนวน 244 คน และสถานประกอบการขนาดย่อม จำนวน 147 รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวม คือ

1. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของการทำงานที่สอดคล้องกับความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงความต้องการของผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง และภาครัฐเพื่อส่งเสริมมาตรการการคุ้มครองความปลอดภัยของแรงงานในการทำงานในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการรวมถึงการเข้าไปศึกษาในสถานที่ตั้งของสถานประกอบการดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการ ดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory analysis)

ผลการวิจัย

1. การจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

1) ลักษณะงานและทักษะ ความรู้ในงานของลูกจ้างในสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี พบว่า ในส่วนของลักษณะงานที่ลูกจ้างปฏิบัติในสถานประกอบการทำงานที่มีลักษณะเสี่ยงอันตราย และเป็นงานที่เสี่ยงอันตรายเกี่ยวกับเครื่องจักร หรืออุปกรณ์ขนาดใหญ่ ลูกจ้างปฏิบัติงานไม่มีทักษะ ความรู้ในงานที่ทำ อาศัยเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) พฤติกรรมนายจ้างในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัย พบว่า การปฏิบัติตามมาตรการด้านความปลอดภัยของนายจ้างในสถานประกอบการยังขาดมาตรการทางด้านความปลอดภัยแรงงาน แต่ภาพรวมในการปฏิบัติตามอยู่ในระดับดี ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน และร้อยละ ของลูกจ้าง จำแนกตามลักษณะการบริหารงาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ต่อพฤติกรรมของนายจ้าง

พฤติกรรมของนายจ้างในการปฏิบัติตาม มาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัย	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติตามในระดับดีมาก	36 - 40	169	43.22
ปฏิบัติตามในระดับดี	32 - 35	104	26.60
ปฏิบัติตามในระดับพอใช้	28 - 31	58	14.83
ปฏิบัติตามในระดับต้องปรับปรุง	24 - 27	46	11.77
ปฏิบัติตามในระดับใด	20 - 23	14	3.58
รวม		391	100.0
ค่าเฉลี่ย = 33.77คะแนน			

จากตาราง 1 พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติของนายจ้างตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยในการทำงาน โดยผ่านการให้คะแนนของลูกจ้างในสถานประกอบการ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ย 33.77

3) ลักษณะพฤติกรรมปฏิบัติงานของลูกจ้าง เพราะลูกจ้างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัย พบว่า ลูกจ้างส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติงานตามมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยแรงงาน ในระดับดี ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละของลูกจ้างจำแนกตามระดับการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองความปลอดภัย
แรงงานในระดับดี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5

ระดับการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครอง ความปลอดภัยแรงงาน	คะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปฏิบัติตามในระดับดีมาก	3.41 - 4.00	102	26.1
ปฏิบัติตามในระดับดี	2.81 - 3.40	209	53.5
ปฏิบัติตามในระดับพอใช้	2.21 - 2.80	77	19.7
ปฏิบัติตามในระดับต้องปรับปรุง	1.61 - 2.20	0	0.0
ไม่ปฏิบัติตาม	1.00 - 1.60	3	0.8
รวม		391	100.0
ค่าเฉลี่ยรวม = 3.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.38			

จากตาราง 2 พบว่า ลูกจ้างส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติงานตามมาตรการคุ้มครองความปลอดภัย
แรงงาน ในระดับดี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือปฏิบัติงานตามมาตรการคุ้มครอง
ความปลอดภัยแรงงานในระดับดีมาก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครอง
ความปลอดภัยแรงงาน ในระดับพอใช้ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และลูกจ้างที่ไม่ปฏิบัติตาม
มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยแรงงาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

2. การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยการทำงานของ สถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

การปฏิบัติตามมาตรการการคุ้มครองแรงงานในการทำงานของสถานประกอบการในจังหวัด
ปทุมธานี พบว่า นายจ้างมีการจัดกิจกรรมพื้นฐานและปฏิบัติตามมาตรการการคุ้มครองแรงงาน ลูกจ้างหรือ
แรงงานปฏิบัติตามความปลอดภัยในการทำงานและมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ
ความปลอดภัย จำนวนลูกจ้างที่ประสบอุบัติเหตุในการทำงานลดน้อยลง มีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานด้าน
ความปลอดภัยตรวจงาน

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของ สถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

พฤติกรรมนายจ้างในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยในการทำงาน
ผลการศึกษาพบว่า ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน
สำหรับลูกจ้าง อยู่ในระดับดี ด้านความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม อาทิ ความร้อน

แสงสว่าง เสียง มาตรฐานของอุปกรณ์ สารเคมีและฝุ่นละออง และด้านความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับไฟฟ้า อยู่ในระดับดี ส่วนด้านความปลอดภัยในการทำงานในสถานที่ที่มีอันตรายจากการตกจากที่สูง วัสดุกระเด็น ตกหล่น และการพังทลาย อยู่ในระดับพอใช้ และด้านความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง อยู่ในระดับดี

จากการศึกษาเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพข้างต้น ผู้วิจัยได้นำบางประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายเพิ่มเติมร่วมกัน ดังนี้

การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยการทำงาน	● พฤติกรรมของนายจ้าง - การบังคับใช้มาตรการด้านคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัย ยังมีการปฏิบัติไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด - ยังขาดมาตรการทางด้านความปลอดภัยแก่แรงงาน - การจัดห้องปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน - ห้องปฏิบัติงานยังขาดความสะอาดและมีฝุ่นละอองมาก ● พฤติกรรมของลูกจ้าง - ยังมีการปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตราย - ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ - มีการปฏิบัติงานที่อาจเกิดอันตรายอันเนื่องมาจากความประมาท ● พฤติกรรมของหน่วยงานรัฐบาล - บทบาทของภาครัฐที่มีต่อสถานประกอบการยังมีน้อย - การให้ความร่วมมือของสถานประกอบการต่อหน่วยงานภาครัฐ ยังมีน้อย ● สถานประกอบการ - การจัดห้องปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน - ห้องปฏิบัติงานยังขาดความสะอาดและมีฝุ่นละอองมาก
--	---

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความปลอดภัยอย่างยั่งยืนในสถานประกอบการ	● นายจ้าง - ยังมีการหลีกเลี่ยงหรือละเลยการดำเนินงานด้านความปลอดภัยลูกจ้าง - มองว่าการปฏิบัติตามมาตรการด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องยุ่งยากและเสียเวลา - ขาดความเอาใจใส่และจิตสำนึกด้านความปลอดภัย - มาตรการด้านความปลอดภัยของภาครัฐ - บทยังไม่ครอบคลุมถึงความต้องการอย่างแท้จริงของนายจ้างรวมถึงไม่สามารถตอบสนองและรับรองปัญหาในการทำงานที่เกิดขึ้นจริง - บทบาทของภาครัฐที่มีต่อสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานียังมีน้อย
การจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีในภาพรวม	● นายจ้างมีการจัดกิจกรรมพื้นฐานและปฏิบัติตามมาตรการการคุ้มครองแรงงาน ● ลูกจ้างหรือมีการปฏิบัติตามความปลอดภัยในการทำงานและมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี ● มีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย ● จำนวนลูกจ้างที่ประสบอุบัติเหตุในการทำงานลดน้อยลงโดยมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานด้านความปลอดภัยตรวจงาน

ผลจากการนำมาตรการด้านความปลอดภัยแรงงานมาใช้ในสถานประกอบการ	● ทำให้ลูกจ้างมีความรู้สึกปลอดภัยในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัย
--	---

1. พฤติกรรมของนายจ้างและลูกจ้างต่อการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี พบว่า การบังคับใช้มาตรการด้านคุ้มครองแรงงานความปลอดภัยในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของนายจ้างยังมีลักษณะของการปฏิบัติที่ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนพฤติกรรมของลูกจ้าง พบว่า ลักษณะการปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตรายของลูกจ้างส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ หรือเครื่องมือขนาดใหญ่ ที่มีโอกาสเสี่ยงกับอุบัติเหตุ และลูกจ้างส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ รวมถึงการปฏิบัติงานที่อาจเกิดอันตรายอันเนื่องมาจากความประมาท และพฤติกรรมของหน่วยงานรัฐพบว่า บทบาทของภาครัฐที่มีต่อสถานประกอบการขนาดกลางและอย่างไรก็ดี การให้ความร่วมมือของสถานประกอบการยังมีน้อย จากสรุปผลการศึกษานี้

สอดคล้องกับการศึกษาของ พรธชา ชูแสงจันทร์ ได้ศึกษาถึงความรู้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ของผู้ใช้แรงงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กล่าวว่า ฝ่ายลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ยังเป็นแรงงานประเภทไร้ฝีมือมีการศึกษาในระดับต่ำ ไม่มีศักยภาพและอำนาจในการต่อรอง และลูกจ้างบางส่วนก็ถูกละเมิดจากนายจ้าง (Choosaengchan, 2013)

2. การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยการทำงานของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี พบว่า 2.1 นายจ้างมีการจัดกิจกรรมพื้นฐานและปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานอย่างเคร่งครัด สม่่าเสมอ และต่อเนื่อง 2.2 ลูกจ้างหรือแรงงานมีความปลอดภัยในการทำงานและมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี 2.3 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย และการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนายจ้างและลูกจ้างในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย 2.4 จำนวนลูกจ้างที่ประสบอุบัติเหตุในการทำงานลดน้อยลง 2.5 มีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานด้านความปลอดภัยตรวจงาน ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสรุปผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สามารถ หันเกศรา ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมป้องกันอันตรายของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าแรงงานส่วนใหญ่มีพฤติกรรมประจำวันและพฤติกรรมป้องกันอันตรายอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่แรงงานส่วนใหญ่ไม่มีประวัติการประสบอันตรายจากการทำงาน ทั้งนี้มาจากได้มีโอกาสใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ยังไม่เสื่อมสภาพ หมวกอาชุหรือขำรูด และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้การอยู่ในสภาพที่ดีได้มาตรฐานขณะปฏิบัติงาน (Hanpaetra, 2014)

3. พฤติกรรมการทำงานที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการทำงานของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี พบว่า พฤติกรรมระหว่างการปฏิบัติงานรวมถึงการปฏิบัติงานในขณะที่อาการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บ ต่างมีผลต่อการปฏิบัติงาน และการที่ลูกจ้างปฏิบัติงานในสถานที่ที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอก็ส่งผลทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ สอดคล้องกับการศึกษาของชัชวาลย์ เหลืองอร่าม ได้ศึกษาเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมฟุ้ง อินดัสเตรียล จำกัด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ถึงแม้พนักงานระดับปฏิบัติการมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน แต่ก็ยังพบผู้ที่ประสบอันตรายจากการทำงาน หรือประสบอันตรายจากการทำงานจนถึงขั้นหยุดงาน (Luangaram, 2014)

4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความปลอดภัยอย่างยั่งยืนของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี พบว่า การหลีกเลี่ยงหรือละเลยการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของนายจ้าง ส่วนลูกจ้างมองว่าการปฏิบัติตามมาตรการด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องยุ่งยากและเสียเวลา ตลอดจนลูกจ้างยังไม่มองเห็นสภาพปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาจากผลของการละเลยและไม่ปฏิบัติตามมาตรการการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัย นอกจากนี้มาตรการด้านความปลอดภัยของภาครัฐยังไม่ครอบคลุมถึงความต้องการอย่างแท้จริงของนายจ้างในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงไม่สามารถตอบสนองและรับรองปัญหาในการทำงานที่เกิดขึ้นจริง สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชดา กันกา ได้ศึกษาถึงการปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในโรงงานขนาดใหญ่ กรณีศึกษา โรงงานทอผ้าในจังหวัดราชบุรี พบว่า ยังมีการ

ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่นายจ้างส่วนใหญ่ยังคงไม่เห็นความสำคัญในการสร้างความปลอดภัยในการทำงานให้กับลูกจ้าง ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในด้านของหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับความปลอดภัย ปัญหาและอุปสรรคด้านนายจ้างที่ไม่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการจัดการด้านความปลอดภัย (Kanka, 2014)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1.1 นายจ้างควรมีความรู้และปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มขึ้นและต้องเป็นผู้นำและปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงานอย่างเต็มที่

1.2 ลูกจ้างควรมีจิตสำนึกของการทำงานที่ปลอดภัยโดยศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับเครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ ที่ถูกต้องจากคู่มือการปฏิบัติงาน ให้ความร่วมมือในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย

1.3 ระเบียบหรือมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของหน่วยงานทางราชการควรคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นของลักษณะการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาและอุปสรรคของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

2.2 ศึกษาการจัดการความปลอดภัยในธุรกิจที่แตกต่างกัน

2.3 ศึกษาการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองแรงงาน และความปลอดภัยในการทำงาน และกฎหมายด้านความปลอดภัย

References

- Luangaram, C. (2014). *Employee Safety at Factory Level of Fusun Industries Industrial Co., Ltd.* Master of Business Administration, Graduate School: Pathumthani University.
- Kaejornphan, K. (2005). *Human Resource Management*. Bangkok: SE-ED.
- Choosaengchan, P. (2013). *Knowledge of the Labor Protection Act. (1998)*. Master of Business Administration, Chiang Mai University.
- Kanka, R. (2014). *Large-Scale Plant Safety Law Practice Case Study in Ratchaburi Province*. Rajabhat Phetchaburi University.
- Hanpaetra, S. (2014). *Prevention of hazards of industrial workers in Rojana Industrial Park, Phranakhonsri Ayutthaya*. Thesis Master of Business Administration. Graduate School: Pathumthani University.